

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ

Միջբուհական կոնսորցիումի գիտական հանդես

•

ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ
И ПСИХОЛОГИИ

Научное периодическое издание межвузовского консорциума

•

MAIN ISSUES OF PEDAGOGY
AND PSYCHOLOGY

Scientific Periodical of intercollegiate consortium

2

*Երաշխավորվել է տպագրության միջբուհական կոնսորցիումի բուհերի ռեկտորների
խորհրդի և Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական
համալսարանի գիտական խորհրդի կողմից:*

*Լրացրական գործունեություն իրականացնող՝ «Խաչատուր Աբովյանի անվան
հայկական պետական մանկավարժական համալսարան» ՊՈԱԿ
Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Տիգրան Մեծի 17
Վկայական՝ 03 Ա 058062: Տրված՝ 24.12.2002 թ.*

ISSN 1829–1295

© ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱՐԲՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ, 2017

Խմբագրական խորհրդի նախագահ՝

Տիգրան Սարգսյան Եվրասիական անվտանգության համաձայնագրի նախագահ
Գլխավոր խմբագիր՝

Նաիրա Հակոբյան Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկա-
վարժական համալսարանի պրոֆեսոր, հոգեբանական գիյու-
թյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Պատասխանատու քարտուղար՝

Կանո Վարդանյան Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժա-
կան համալսարանի գիյրահեյրագոյրական կենտրոնի ղեկավար, հո-
գեբանական գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Խմբագրական կոլեգիա՝

Ռուբեն Սիրգալսանյան Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժա-
կան համալսարանի ղեկյրոր, պարանական գիյրոթյունների դոկտոր,
պրոֆեսոր

Գուրգեն Խաչատրյան Կանաձորի Հովհաննես Թումանյանի անվան պետական մանկա-
վարժական ինստիտուտի ղեկյրոր, քանասիրական գիյրոթյունների
դոկտոր, պրոֆեսոր

Ռուզաննա Հակոբյան Գալստի պետական համալսարանի ղեկյրոր, իրավաքանական գի-
յրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Նորայր Ղուկասյան Հայասարանի Հանրապետոթյան կրթոթյան և գիյրոթյան նախարա-
րոթյան Կրթոթյան ազգային ինստիտուտի տնօրեն

Արտուշ Ղուկասյան Գորիսի պետական համալսարանի ղեկյրոր, ֆիզիկանգեանստիկական
գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Վահրամ Առաքելյան Ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի
ղեկյրոր, մանկավարժական գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Սահակ Մինասյան Շիրակի պետական համալսարանի ղեկյրոր

Արտեմ Սարգսյան Հայասարանի Հանրապետոթյան գիյրոթյունների ազգային տնտե-
միայի թոթասկից անոտ, քանասիրական գիյրոթյունների դոկտոր,
պրոֆեսոր

Աելիտա Դոլուխանյան Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավար-
ժական համալսարանի հոց գրականոթյան և նրա դասավանտնան
մեթոդիկայի տեթիոնի վարիչ, Հայասարանի Հանրապետոթյան գիյրո-
թյունների ազգային տնտեմիայի թոթասկից անոտ, քանասիրական
գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Սրբուհի Գևորգյան Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական
համալսարանի պրոռեկտոր, հոցեբանական գիյրոթյունների դոկտոր,
պրոֆեսոր

Հերբերտ Քերիլս Բելգիայի Գենրի համալսարանի պրոֆեսոր, միջազգային տցիոյր-
գիական տացիացիայի անոտ

Հայկ Պետրոսյան Մանկավարժական գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Այա Բերբերյան Ռուս-հայկական (Մյալոնական) համալսարանի հոցեբանոթյան տե-
թիոնի վարիչ, հոցեբանական գիյրոթյունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Ժակլին Մեմեն Ֆրանսիայի Լիոնի Ժան-Մուլեն 3 համալսարանի պրոֆեսոր, միջազ-
գային հոցեբանական տացիացիայի անոտ

Լյուդմիլա Բալասանիկովա

Սերգեյ Աթանասյան

Իրակլի Իմեդաձե

Դմիտրի Շեչենկո

Օլգա Տրիֆոնովա

Յան Դոլակ

Լիլիա Բալասանյան

Իննա Մարգսյան

Տիգրան Միքայելյան

Անի Մանուկյան

Ռուսաստանի Գերցենի անվան պետական մանկավարժական համալսարանի մանկավարժական գիտությունների ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի սանթրոնի համադիմախոս, բանասիրական գիտությունների թեկնածու Մոսկվայի քաղաքացին մանկավարժական համալսարանի ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Հրասարանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Դ. Ն. Ուզնաձեի հոգեբանության ինստիտուտի անդամ

Ռուսաստանի Դաշնության պետական հումանիտար համալսարանի մարքեթինգի և գովազդային գործունեության վարչության պետ, փնտրագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Մոսկվայի քաղաքացին մանկավարժական համալսարանի սասկիրան-տորայի և դոկտորանտուրայի բաժնի վարիչ, քիմիական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Բնոյի Մասարիկ համալսարանի թանգարանագիտության և ժառանգության ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի սանթրոնի վարիչ, պարունական գիտությունների դոկտոր (Չեխիա)

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի օրսար լեզուների դասավանդման մեթոդիկայի սանթրոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռուսաց լեզվի սանթրոնի վարիչ, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի օրսար լեզուների ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի արտասահմանյան լեզուների և նրանց դասավանդման մեթոդիկայի սանթրոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Միջբուհական կոնսորցիումի «Մանկավարժության և հոգեբանության հիմնախնդիրներ» գիտական հանդեսը միտված է նպատարելու Հայաստանի Հանրապետությունում բարձրագույն մանկավարժական կրթական համակարգի բարելավմանը և առաջընթացին։ Պարբերականում գերակշռում են գիտատեսական և գիտամեթոդական բնույթի հոդվածներ, որոնք կոծանդակեն մանկավարժության և հոգեբանության բնագավառների առջև ծառացած խնդիրների լուծմանը, կրթության կառավարման հիմնախնդիրների լուսարանմանը, համաշխարհային փորձի ուսումնասիրմանը և միջազգային կրթական գործընթացների առաջադրած դրույթների համակարգված և միասնական ներդրմանը։

Գիտական հանդեսը նախատեսված է մանկավարժների, հոգեբանների, բարձրագույն կրթության համակարգում աշխատողների և առհասարակ մանկավարժ-հոգեբանական գիտությունների զարգացմանը շահագրգիռ յուրաքանչյուրի համար։

Председатель редакционного совета

Тигран Саркисян	<i>Председатель Евразийской экономической комиссии</i>
Главный редактор	
Наира Акопян	<i>Профессор Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор психологических наук, профессор</i>

Ответственный секретарь

Камо Варданян	<i>руководитель научно-исследовательского центра Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доцент кафедры развития и прикладной психологии факультета социальной педагогики и психологии АГПУ им. Хачатура Абовяна, доктор психологических наук, профессор</i>
----------------------	---

Редакционная коллегия

Рубен Мирзаханян	<i>ректор Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доктор исторических наук, профессор</i>
Гурген Хачатрян	<i>ректор Ванадзорского государственного педагогического института им. Ованнесса Туманяна, доктор филологических наук, профессор</i>
Рузанна Акопян	<i>ректор Гаварского государственного университета, доктор юридических наук, профессор</i>
Норайр Гукасян	<i>директор Национального института образования Министерства образования и науки РА</i>
Артуш Гукасян	<i>ректор Горисского государственного университета, доктор физико-математических наук, профессор</i>
Ваграм Аракелян	<i>ректор Армянского государственного института физической культуры, доктор педагогических наук, профессор</i>
Саак Минасян	<i>ректор Ширакского государственного университета</i>
Артем Саркисян	<i>член-корреспондент НАН РА, доктор филологических наук, профессор факультета культуры Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна</i>
Аэлига Долуханян	<i>член-корреспондент НАН РА, заведующая кафедрой армянской литературы и методики ее преподавания Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доктор филологических наук, профессор</i>
Србуи Геворкян	<i>проректор по научно-учебной работе Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доктор психологических наук, профессор</i>
Герберт Керих	<i>Профессор Гентского Университета, член международной социологической ассоциации, Бельгия</i>
Гайк Петросян	<i>доктор педагогических наук, профессор</i>
Ася Берберян	<i>заведующая кафедрой психологии Российско-Армянского (Славянского) университета, доктор психологических наук, профессор</i>
Жаклин Месжен	<i>Профессор Жан-Мулен Леонского университета, член международной социологической ассоциации, Франция</i>
Людмила Белясникова	<i>созаведующая кафедрой педагогических наук ЮНЕСКО Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, кандидат филологических наук</i>
Сергей Атанасян	<i>проректор по учебной работе Московского городского педагогического университета, доктор педагогических наук, профессор</i>

Ираклий Имедадзе	директор института психологии им. Д. Н. Уznaдзе, член–корреспондент Национальной академии наук Грузии, доктор психологических наук
Дмитрий Шевченко	руководитель отдела маркетинга и рекламной деятельности Российского государственного гуманитарного университета, доктор экономических наук, профессор
Ольга Трифонова	руководитель отдела аспирантуры и докторантуры Московского городского педагогического университета, кандидат химических наук, доцент
Ян Долак	заведующий кафедрой музееведения и мирового наследия ЮНЕСКО университета им. Масарика г. Брно, доктор исторических наук (Чехия)
Лилия Баласанян	доцент кафедры методики преподавания иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатур Абовяна, кандидат педагогических наук, доцент
Инна Саркисян	заведующая кафедрой русского языка Армянского государственного педагогического университета им. Хачатур Абовяна, доктор педагогических наук, профессор
Тигран Микаелян	декан факультета иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатур Абовяна, кандидат филологических наук, доцент
Ани Манукян	доцент кафедры методики преподавания иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатур Абовяна, кандидат педагогических наук, доцент

Научное периодическое издание межвузовского консорциума «Проблемы педагогики и психологии» призвано способствовать развитию и совершенствованию педагогической образовательной системы в Республике Армения. В издании представлены научно–теоретические и научно–методические статьи, способствующие решению насущных задач педагогики и психологии, освещающие основные проблемы управления образовательным процессом, изучающие международный опыт в сфере образования и направленные на практическое внедрение результатов объединенного и систематизированного образовательного процесса.

Издание предназначено для педагогов, психологов, работников высшей школы и всех тех, кого интересуют вопросы развития педагогической и психологической мысли.

Chief of the Editorial Council

Tigran Sargsyan *Chairman of Board of the Eurasian Economic Commission*

Chief Editor

Naira Hakobyan *Professor of Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University,
Doctor of Psychological Sciences, Professor.*

Responsible Secretary

Kamo Vardanyan *Director of Scientific Research Center at the Khachatur Abovian Armenian State
Pedagogical University, Doctor of Psychological Sciences, Professor.*

Editorial Board

Ruben Mirzakhanyan *Rector of the Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University,
Doctor of Historical Sciences, Professor.*

Gurgen Khachatryan *Rector of Vanadsor State Pedagogical Institute after Hovhannes Tumanyan,
Doctor of Philological sciences, Professor.*

Ruzanna Hakobyan *Rector of Gavar State University, Doctor of Juridical Sciences, Professor.*

Norayr Ghukasyan *Director of National Institute of Education at the Ministry of Education and
Science.*

Artush Ghukasyan *Rector of Goris State University, Doctor of Physical–Mathematical Sciences,
Professor.*

Vahram Araqelyan *Rector of the Armenian State Institute of Physical Culture, Doctor of Pedagogy,
Professor.*

Sahak Minasyan *Acting Rector of Shirak State Pedagogical Institute after M. Nalbandyan,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*

Artem Sargsyan *Correspondent Member of the National Academy of Sciences of the Republic
of Armenia, Doctor of Philology, Professor of the Faculty of Culture of the
Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University*

Aelita Dolukhanyan *Doctor of Philological Sciences, Professor, Correspondent Member of the National
Academy of Sciences of the Republic of Armenia, Head of the Chair of the
Armenian Literature and its Teaching Methods, Khachatur Abovian Armenian
State Pedagogical University.*

Srbuhi Gevorgyan *Vice–rector of Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University,
Doctor of Psychological Sciences, Professor.*

Herbert Jerich *Belgium Ghent University Professor, International Sociological Association
Member*

Hayk Petrosyan *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.*

Asya Berberyan *Head of the Chair of Psychology at Russian–Armenian (Slavonic) University,
Doctor of Psychological Sciences, Professor.*

Liudmila Beliasnikova *Co–Chairholder of UNESCO chair of Sciences of Education, Herzen State
Pedagogical University of Russia, PhD in Philological Sciences.*

Sergey Atanasyan *Vice–rector of education at Moscow City Pedagogical University, Doctor of
Pedagogical Sciences, Professor.*

Jacqueline Mesjen *Jan Mullen 3 University Professor, Lion, France, International Psychological
Association Member*

<i>Irakly Imedadze</i>	<i>Director of the Institut of Psychology after D. N. Uznadse, Correspondent Member of the National Academy of Sciences in Georgia, Doctor of Psychological Sciences.</i>
<i>Dmitri Shevchenko</i>	<i>Head of the Administration of Marketing and Advertising at the State Humanitarian University of the Russian Federation, Doctor of Economical Sciences, Professor.</i>
<i>Olga Trifonova</i>	<i>Head of the Department of Postgraduate and Doctorate Education at Moscow City Pedagogical University, PhD in Chemical Sciences, Associate Professor.</i>
<i>Jan Dolak</i>	<i>Chairholder of the UNESCO chair on Museology and World Heritage at the Masarik University of Brno, Doctor of Historical sciences. (The Chech Republic).</i>
<i>Lilia Balasanyan</i>	<i>Associate Professor of the Chair of Foreign Language Teaching Methodology of Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University, PhD in Pedagogical Sciences.</i>
<i>Inna Sargsyan</i>	<i>Head of the Chair of Russian Language of Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University, Doctor of Pedagogy Professor</i>
<i>Tigran Mikaelyan</i>	<i>Dean of the Faculty of Foreign Languages, Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University, PhD in Philological Sciences, Associate Professor.</i>
<i>Ani Manukyan</i>	<i>Associate Professor of the Chair of Foreign Language Teaching Methodology, Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University, PhD in Pedagogical Sciences.</i>

The scientific periodical of intercollegiate consortium “Main Issues of Pedagogy and Psychology” is aimed at contributing the improvement and progress of higher pedagogical educational system in the Republic of Armenia. The periodical includes articles on scientific – theoretical and scientific – methodological content which will support to solve the problems existing in the spheres of pedagogy and psychology, to reveal main issues on education Management, to study the Worldwide practice and to promote systemized and joint implementation of objectives proposed by International Educational Activities.

The scientific periodical is for pedagogues, psychologists, higher educational staff and for anyone who is interested in the development of pedagogical – psychological sciences.

ՍԱՆԿՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՍՏԱԽՆԴԻՐՆԵՐ

Միջբուհական կոնսորցիումի գիտական հանդես

ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ И ПСИХОЛОГИИ

Научное периодическое издание межвузовского консорциума

MAIN ISSUES OF PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

Scientific Periodical of INTERCOLLEGIATE CONSORTIUM

2

Համարի թողարկման պատրասխանապրու և

գլխավոր խմբագիր՝

ՆԱԻՐԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Համակարգչային ձևավորումը՝

ԱՇՈՏ ԲԱԳՐԱՏՅԱՆԻ

Սրբագրիչ՝

ՕՖԵԼՅԱ ԱՎԱԳՅԱՆ

Հանձնված է տպագրության՝ 30.07.2017 թ.

Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Չափեր՝ 70 × 100 1/16

Թուղթը՝ օֆսեթ: Ծավալը՝ 13 տպ. մանուկ

Տպարանակը՝ 150

Տպագրվել է «ԶԱՆԳԱԿ-97» ՍՊԸ-ի տպարանում
ՀՀ, 0051, Երևան, Կոմիտասի 49/2, հեռ.՝ (+37410) 23 25 28

Էլ. կայքեր՝ www.zangak.am, www.book.am

Էլ. փոստ՝ info@zangak.am

Ֆեյսբուքյան կայքէջ՝ www.facebook.com/zangak